

PARSIFAL-PORTRETTET

Portrett av en person med en viss tilknytning til steinerbevegelsen... Parsifal er middelalder-helten på søken etter gralen, og som gjennom seirer og nederlag erfarer betydningen av åpenhet, mot, dannelse, og ikke minst – evnen til å relatere, skal han vinne frem. – Redaksjonen mottar gjerne forslag til navn.

DRØMMEDALEN FINN!

AV HANS TARJEI SKAARE

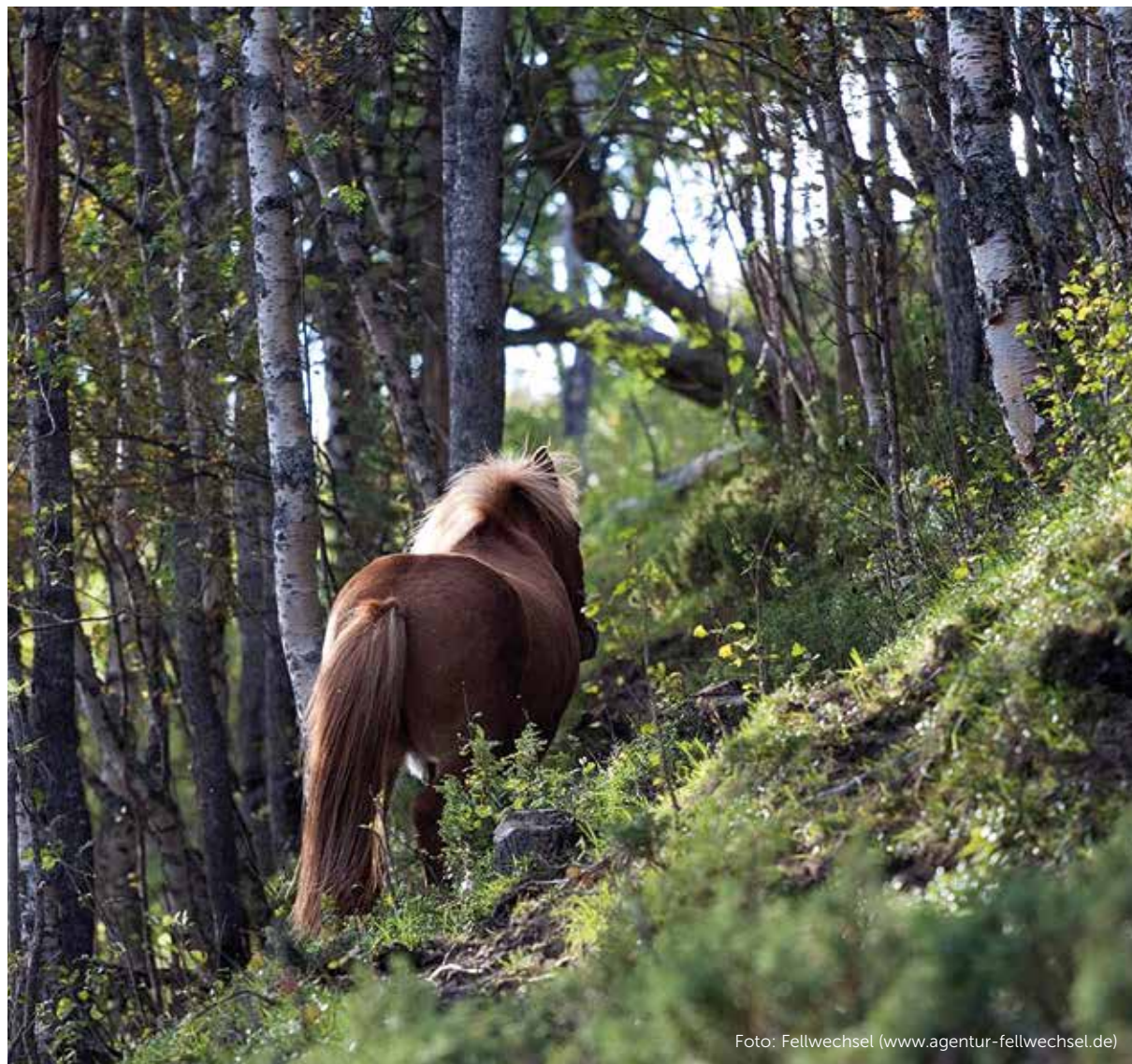

Foto: Fellwechsel (www.agentur-fellwechsel.de)

I Tina Buddebergs liv og kunst handler det om å lytte til naturen; det vil si kroppen, dyrene og landskapet: «Å lære å lytte er nødvendig for å endre handlingene som har ført verden så galt av sted.»

«En viss forbindelse til Steinerskolen» heter det under vignetten for dette portrettet. Men Tina Mareen Buddeberg kjenner knapt til Steinerskolen, og langt mindre Rudolf Steiner. For foreldrene var det utenkelig med steinerskole, «med den rare dansen», og det var først da hun for et par år siden som kunstner fikk i oppdrag å utforme uterommet ved en barnehage på Hedemarken, og hun fikk tips om først å besøke steinerskolen der, at det slo henne: «Hadde jeg enda gått et slikt sted, så fylt av liv». Jo, en forbindelse er det – om enn på et indre plan.

Tinas femtifemårige liv er i seg selv en Parsifal-reise, med prøvelser og tøffe veivalg, der hun idet vi ankommer står midt i en avgjørende kamp: Forlate huset og hestene hun elsker, for med det å realisere den nødvendige friheten. Ansiktet er en blanding av glede og sorg; vi skal gå over fjellet med de tre hestene, Shaman, Maja og Elodie. Drømmedalen, som hun forlater, skal etableres på nytt i nabodalen. Er det mulig? Hun spør seg selv, og svarer ja.

Drømmedalen, som varselveinbegrepet på alt Tina har drømt om, (se dreamvalley.no), et selvbygd hus i «verdens vakreste natur», ved den nasjonale turistveien sør for Rondane; et sted å være med hester, mennesker og skapende arbeid. Her har hun levd i 17 år.

Vi går på stier og skogsbilveier mot nord. Det er tre tyske praktikanter med, de leier hestene med stor oppmerksomhet, med tauet som en måte å etablere hestens rom på.

–Hesteneharstorvarhetforrommetrundt seg, forklarer Tina, de værere fare på lang

avstand, og gir vi dem trygghet, viser de oss tillit.

Tina snakker med hestene: «Så, så dette skal bli bra, Elodie.» Hestene forteller henne om smerten ved å forlate flokken, og at de ser at aller verst er dette for Tina selv. I sitt siste kunstprosjekt, *Telepatium Animalis*, en utstilling i Fredrikstad kunstforening, utforsker hun den intuitive kontakten mellom mennesker og dyr, noe som for enkelte er helt naturlig, for andre bare rart.

Vi kommer til en bru over en bekk, og her møter vi sambygdingen Bente, hennes praktikanter fra Uruguay, og en fjerde hest, Dama. Dama er en lederhoppe og hjelper de andre hestene videre, forklarer Tina. Og flokken av mennesker og dyr hjelper Tina – slik veien også gjør – omsider er vi oppe på fjellet, og herfra er det ikke lenger å flytte fra men til ...

VOND BARNDOM

Hvorfor flytter hun? For å forstå det, må vi til barndommens München, der hun vokste opp i en etterkrigstid; faren var arkitekt og av borgerlig familie, moren fotografutdannet og med adelig bakgrunn.

–Hunleverennå, varsjeldentvakkersom ung og fikk prisberømmelse for arbeidet sitt, men hun var oppdratt til å innordne seg. Morfar var førstepressereferent for Goebbels (så mor lekte med Goebbels-barna), og med krigsoppjøret ble familien forvist til Chile. Mor flyttet siden tilbake til Tyskland, møtte far, fikk meg i en alder av 21 – og inntok sin plass.

Om veien videre er og har vært bort fra menneskene? Tvert om. Mennesker kommer når jeg blir den jeg er, og relasjonene vokser i kvalitet.

Det var riktig å flytte om sommeren. Det er enkelt her, utedo og vann fra bekkene. Jeg savner allerede oppvaskmaskinen. Men jeg skal anskaffe det nødvendige og bygge; lage verksted og rom for medhjelpere. Endelig har jeg fått mitt helt eget! Det gir frihet til å skape!

–Jeghuskerkranglene,verreennoengang i bilen på vei til farfar og farmor; de bodde utenfor byen i et herskaps hus, og farfar hadde oss alle i sitt grep: Om hun dro, ville hun miste barna! Kanskje var det noe hun forsto at hun ikke forsto? Og hva forsto jeg av det som skjedde hos farfar? Som seksåring ble jeg sendt til Lausanne et år, til en fransk skole, det var fordi den yngre broren min var begynnende psykisk syk og de måtte ta seg av ham, og jeg husker vi var på skitur og at jeg stakk av, skulle klare meg selv. Jeg hadde det ikke godt, men det skulle ta flere år før jeg innrømmet for meg selv hva det var. I ungdommen fikk jeg en kjæreste som selv var misbrukt, og han gjenkjente tegnene og spurte meg. Da fortalte jeg alt til mor og far, og det førte til at de brøt med farfar, men også det at mor fikk ny avstand til far og at jeg ble sendt i terapi. Jeg følte det som jeg ble stående alene.

–Hvorforfortellerjegdet?Deterenviktig kamp for mange, å slippe unna fortelsen og forstillingen i kjølvannet av overgrep. Gjennom barndommen, skjønte jeg siden, bygde jeg min egen indre drømmedal, med vakker natur, indianere og dyr, som en beskyttelse for sjelen. Det er her all min styrke ligger, og hele tiden siden har jeg søkt å virkeliggjøre drømmen. Men som med mange overgrepsofre: Man har en skade, en blindson, og går med åpne øyne inn i nye overgrepssituasjoner. Det er dessverre noe betryggende gjenkjennelig ved en overgriper...

FRIEDRICHSHOF-KOLLEKTIVET

– Som 17-åring vanket jeg i en teatergruppe i München der vi lot oss begeistre av det som var i emning av nye samfunnsformer, og vi flyttet hele gjengen inn i kollektivet Friedrichshof i Østerrike, som ble ledet av kunstneren Otto

Muehl. Han hadde markert seg internasjonalt med sin wieneraksjonisme, en type kunstperformance der de f. eks. pisset på scenen mens de sang den østeriske nasjonalhymnen; alt som en protest mot det etablerte. Nå hentet han ideer fra psykologen Wilhelm Reich og *kommunekollektiver* i Tyskland, med å bevisstgjøre den hemmede kroppen, lete frem barnet og «fødes på nytt i kollektivet». Det var radikalt, det var gruppens lov som gjaldt: kortklipt frisyre, fri seksualitet, ingen forelskelse, ingen privat eiendom, lagre med felles klær, osv. Otto Muehl, satt 7 år i fengsel for overgrep og narkotikabruk, han døde i mai i år. Selv levde jeg tett på ham, som barnepike for hans handikappede datter; jeg ble dermed tatt inn i den innerste krets, og dertil var jeg «kunstneren», en han hegnet om. Han ble min nye far (eller snarere farfar), og kvinnene nærmest ham mine nye mødre.

–Otto Muehl hadde karisma; for oss som kom nær ham, opplevdes det både skremmende og fantastisk, og også kunstverdenen og deler av samfunnet forøvrig beundret ham. Selve området Friedrichshof, opprinnelig et gods, ble stilt oss til rådighet av myndighetene i tro på dette prosjektet, og når det kom besøk utenfra, var det alltid et glansbilde som ble vist: Hvite kjortler, blomster, smil og sang.

– Men foreldrene mine ville Otto Muehl ikke vite av, han satte meg opp mot dem, og da de fikk Der Spiegel til å lage en reportasje, ble han rasende. Det var bare hans mest betrodde som fikk uttale seg utad.

– Jeg kom meg ut, slik min venninne, performance-kunstneren og forskeren Wenche Mühleisen, og etter hvert mange andre, også gjorde. Jeg forelsket meg og dro med kjæresten etter å ha vært der i ni år.

Når hesten merker at jeg er i meg selv, nærværende og i kontakt, responderer den, og det som kan utvikles av kontakten er utrolig.

VÆRE MED HESTER

Det handler om å lære å være tilstede her og nå, sier Tina der hun trækker barføtt på gjengrodde stier. Vi går over blaute myrer og tørr furumo, og hun svarer at føttene har det bare bra. Det gir en sterkere tilstedeværelse, sier hun, og det minner om noe hun sa om hestene: at røntgenbilder viser at bena bedøves av hestens sko. I Drømmedalen går hestene barføtt året rundt – noe som krever jevnlig stell av hovene. Det er imidlertid ingen hesteguru Tina ønsker å være; det handler ikke om regler og metode, men om nærvær og relasjon.

– I begynnelsen av arbeidet med hester var min eneste kunnskap den jeg hadde fra ride-skole i Tyskland; det handlet om autorativ disiplin. Så fikk jeg nye impulser av Leslie Desmond, som var venn og elev av treneren i filmen Hestehviskeren, og sto i en tradisjon med amerikansk 'horsemanship through feel', inspirert fra de meksikanske vaqueroene. Jeg ble overveldet: alt hva hun kunne få hesten til å gjøre!

– Men stadig mer opplevde jeg en ulike vekt i forholdet menneske/hest. Det som manglet, var en gjensidighet; i såkalt 'natural horsemanship' er hesten fortsatt en underordnet som skal utføre menneskets oppdrag – om enn med 'feel'. Så ble jeg kjent med Sabine Birmann, som absolutt ikke er noen hesteguru, men en tysk biolog og atferdsforsker, firebarnsmor og veldig jordnær. Alle som lærer av henne lærer også om seg selv; om å være helt seg selv – utvikle sin autensitet. Og det er dette som fungerer aller best for hesten. Når hesten merker at jeg er i meg selv, nærværende og i kontakt, responderer den, og

det som kan utvikles av kontakten er utrolig.

– Omdet kan bli formyepå hestens premisser? Tenk på hva dyrene gir avkall på utfra sin artstilhørighet; det skulle bare mangle at ikke vi lytter til deres behov. Ved å lytte lærer vi om oss selv og verden. Ved å gi avkall på tilkjempet rom og råderett, vinner vi pust og opplevelsen av et større rom. I dette rommet ligger også fellesskapet. Det er egoet som fører oss inn i ensomheten.

Parallelt med utviklingen av relasjonen til hestene fikk Tina viktige impulser fra en annen besøkende til Drømmedalen, der folk etter hvert kom fra fjern og nær for å få del i Tinas drøm. Fra Danmark kom Hanne Ågotsdatter, hun ble boende en periode og ble en spirituell mentor. Hanne hadde sin erfaring fra Vækstcenteret i Danmark, og lærte Tina en praksis med mindfulness, meditasjon og yoga.

– Haddet det ikke vært for Hanne, kunne jeg godt forblitt en naturglad kunstner uten større perspektiv. Hanne lærte meg om stillheten, aksept og om det å være i nået. Nå gjør jeg mine daglige øvelser for å samle meg og skape styrke til alt jeg skal gjøre.

Og det er mye å gjøre: Ved siden av sin «gårdsdrift» med hestene er hun lærer for praktikantene (eller medhjelperne); i samarbeid med andre arrangerer hun seminarer om hester, meditasjon og maling; hun er gjestelærer ved kunsthøyskolen og sensor ved Kunsthøyskolen i Oslo; og fremfor alt, av yrke, kunstner: Alt handler om å la seg lede av glede. Det skaper overskudd!

Tina vil ikke tvinge en hest, hesten har en egen stemme, og hun lytter og bygger opp et samspill. Så ingen sal, bissel eller hestesko. Hun bruker kroppen: – Legger jeg vekten på venstre hofte, følger hesten. Og jeg kan gå med den uten tau, den følger armen og retningen.

Tinas kunst er inspirert av et romantisk kunstsinn og for eksempel Nicolai Astrup, men først og fremst av naturen selv. Hun øver iakttagelse fremfor å komponere: Et landskap på en rund klode, ikke noe utsnitt, men et panorama hele veien rundt. En barnlighet i gjengivelsen: – Jeg ønsker å hengi meg til skjønnheten og vise hva jeg ser. Selv om jeg maler naturalistisk, vil bildet være preget av min måte å se naturen på. Tenk på hvordan romantikerne på 1800-tallet endret synet på hva et fjell kan være; ikke stygt og farlig, men vakkert. Vil vi lære å ta vare på naturen, må vi hente frem gleden og nærværet.

OPPBRUDD OG GROBUNN

Vi er i den andre dalen nå, der den nye gården Finnstad ligger. Skjønt ny, det er et gammelt bruk i tømmer og plank, der det bare er å sette i gang. Tina har lenge ønsket seg dette stedet; det er hvordan det ligger, med grønne jorder ned mot Atna-elven og en stor utmark der hestene kan gå fritt.

– Jeger ikke redd for allstund må gjøres, jeg har bygget mitt eget hus før. Jeg kjenner arbeidet, og jeg kjenner folk. Det er bare å gi seg tid. Tina står smilende på tunet; nå har hun flyttet. Men det hun flyttet fra, vil lenge gjøre vondt. Det gjelder å kjenne på sorgen og smerten, akseptere den, så vil den med tiden gi slipp. Tina har flyttet fra noe før. Etter Friedrichshof dro hun med kjæresten Ingo Hoffmann til Berlin og Hamburg, og siden til Oslo, der hun bygde et kunstnerskap.

– Jeg ble jeg ansatt som kunsthøgskolelærer ved Strykejernet kunsthøgskole; det var liksom kult med min bakgrunn. Men på et punkt oppsto en krise; det ble slutt mellom Ingo og meg, og jeg måtte finne et nytt ståsted. Jeg møtte filmskaperen Erik Skjoldbjærg, bodde to år i London og tok siden Kunstakademiet i Oslo. Der var jeg helt med i den postmoderne samtidskunsten, med installasjoner, konseptkunst og performance-uttrykk. Men stadig mer opplevde jeg at det var noe jeg ikke fikk uttrykt, noe som gjemte seg i den indre drømmedalen min. Jeg begynte å gå tilbake til barnebildene mine, og mer naive naturmotiveer. Og jeg begynte i gestaltterapi; det hjalp. Slik lærte jeg om grensesetting, og innså at overgrepene i mitt liv hadde fortsatt – psykisk.

– En dag så jeg så en liten annonse som lå oppslått i en avis; «praktikant på økologisk gård ved Rondane». Jeg ringte, og det virket forlokkende, men jeg turde ikke ta steget. Først året etter dro jeg, overbevist av en blid bondemann. Stedet var en drøm, og jeg så meg selv i denne drømmen. Men forholdet vi etablerte, varte bare et halvt år. Etter det bygde jeg mitt eget hus på gården, og vi trodde vel begge at det skulle gå. Men en gang overgrepsoffer... Det var bondens marker,

og alle disse årene har vært en kamp. Dog også fylt med skjønnhet og glede: –Jeg var med å etablere hesteflokken og bygde Drømmedalen, og jeg kom videre i min prosess med liv og kunst. Jeg har lært av hestene at skal jeg være ekte kunstner må jeg være ekte menneske, det vil si være til stede i meg selv og for og med mine omgivelser – det er ingen vei utenom. Vil jeg finne frihet med hestene, er jeg nødt til å utvikle indre frihet!

Vi sitter i kammerset på Finnstad, det er gult med lys inn fra tre sider. Utenfor vinduene springer hestene, og på kjøkkenet og tunet er det folk i sving. Tina puster godt:

– Her har jeg mittegetrom, her har jeg min egen gård. Jo, det er naboer her også, og jeg må få opp et gjerde mot sauene deres. Hestene må ha nok gress. Alt og alle skal få ha sitt. Hun titter ut på Elodie som spretter på araberhestens vis, halen slår en bue som svinger mykt i Tinas retning.